

Broj/Број: 04/03,-05-530/08
Sarajevo/Сарајево, 26.2.2009.

IZVJEŠTAJ
SA ZIMSKOG ZASJEDANJA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE OSCE-a
Beč, 19. i 20.2.2009.

U Beču je, 19. i 20.2.2009., održano 8. zimsko zasjedanje Parlamentarne skupštine OSCE-a na kojem je učestvovala i Delegacija Parlamentarne skupštine BiH u Parlamentarnoj skupštini OSCE-a: Branko Zrno, predsjedavajući Delegacije, Šemsudin Mehmedović, prvi zamjenik predsjedavajućeg Delegacije, Drago Ljubičić, drugi zamjenik predsjedavajućeg Delegacije, i Jelena Rajaković, sekretar Delegacije.

Zasjedanje je održano prema usvojenom dnevnom redu bez izmjena i dopuna, te uz učešće 250 parlamentaraca iz 56 država članica PSOSCE-a.

Ovo zasjedanje proteklo je u znaku rasprave o prijedlogu predsjednika Rusije Dmitrija Medvedeva i predsjednika Francuske Nikole Sarkozyja u vezi sa izmjenama sigurnosne strukture u Evropi.

Skup je počeo zasjedanjem **Stalnog komiteta**. Nakon izvještaja predsjedavajućeg, finansijskog direktora i generalnog sekretara PSOSCE-a o aktivnostima PSOSCE-a u protekloj godini, razmatran je uspjeh posmatračkih misija članova PSOSCE-a u 2008. godini (članovi Delegacije PSBiH u PSOSCE-a tokom 2008. godine učestvovali su u nadgledanju izbora u Srbiji i Makedoniji).

Zaključeno je da je PSOSCE-a veoma ponosna na ulogu koju ima u nadgledanju izbora u posljednjih nekoliko godina, te da je dao veliki doprinos razvoju demokratije u ovoj oblasti. Na ovom sastanku razmatrani su i izvještaji o pripremama za Godišnje zasjedanje PSOSCE-a (Vilnius, Litvanija, 29.6 - 3.7.2009.) i za jesenje sastanke PSOSCE-a (Atina, Grčka, 9. - 12.10.2009.).

Usljedilo je **zajedničko zasjedanje tri komiteta**. Prisutnima su se obratili predsjednik Nacionalnog vijeća Parlamenta Austrije Barbara Pramer, predsjedavajući Parlamentarne skupštine NATO-a John Tanner, predsjedavajući Parlamentarne skupštine OSCE-a Žoao Soareš i predsjedavajuća OSCE-a, ministar vanjskih poslova Grčke Dora Bakojanis.

U uvodnom obraćanju predsjedavajući PSOSCE-a Žoao Soareš naglasio je spremnost OSCE-a da se suoči s novim izazovima.

On je istaknuo da je OSCE posebna vrsta organizacije i da je njena najveća snaga upravo u njenoj sposobnosti prilagođavanja realnosti, izazivši strah da je dio te fleksibilnosti u OSCE-u izgubljen te da zato parlamentarci u Parlamentarnoj skupštini te organizacije moraju održati OSCE kao djelotvoran forum za dijalog.

On je izrazio žaljenje što OSCE-u i dalje nedostaje transparentnost, smatrajući da sastanci OSCE-a treba da budu otvoreni te da pravilo konsenzusa treba da bude usklađeno.

Predsjedavajući Soareš naglasio je da će Parlamentarna skupština OSCE-a nastaviti da učestvuje u međunarodnim posmatračkim misijama u svijetu, što će biti njena glavna aktivnost u narednom periodu.

Predsjedavajuća OSCE-a Dora Bakojanis iznijela je spremnost Atine da organizira sastanke na svim nivoima s ciljem daljnjeg dijaloga o sigurnosnoj strukturi u Evropi.

Istaknula je da je pređen dug put od hladnog rata do danas. Međutim, posao nije završen s obzirom da pojedine države članice OSCE-a još uvijek nisu prevladale probleme podjela u Evropi.

Gospođa Bakojanis osvrnula se i na Misiju OSCE-a u Gruziji i pitanje produženja mandata vojnim posmatračima.

Nakon zajedničke sesije održan je sastanak **Komiteta za politička pitanja i sigurnost**. Prezentirana je Deklaracija iz Astane (usvojena na Godišnjem zasjedanju PSOSCE-a u Astani, u julu 2008. godine), koja se sastoji od rezolucija koje su usvojila tri komiteta.

Također su dodijeljene teme koje će biti razmatrane na narednom godišnjem zasjedanju (Vilnius, juli 2009. godine).

Članovi ovog komiteta raspravljali su o izmjeni Sporazuma o konvencionalnom naoružanju (Rusija je obustavila primjenu Sporazuma u decembru 2007. godine, zahtijevajući prilagođavanje dokumenta situaciji nastaloj nakon proširenja NATO-a. SAD su dugo odbijale svaku izmjenu Sporazuma).

Na sastanku **Komiteta za ekonomske poslove, nauku, tehnologiju i životnu sredinu** razmatrane su preporuke iz Deklaracije iz Astane koje se odnose na pitanja klimatskih promjena te su ponovo pozvane zemlje koje još nisu potpisale Sporazum iz Kjota da to učine.

Problem klimatskih promjena ovdje je definiran kao sigurnosno pitanje, a države članice pozvane su da se suprotstave daljnjim promjenama racionalnijim korištenjem energetske izvora, uz veće ulaganje napora prilikom upravljanja vodama i otpadnim materijama.

Rasprava je vođena i o problemu slobodne trgovine, s akcentom na trgovinu između Sjeverne Amerike i Evrope, te u području Mediterana, uz preporuku da se pojačaju nastojanja na poboljšavanju stanja u procesu međunarodnog oslobađanja od dugova.

Na sastanku **Komiteta za demokratiju, ljudska prava i humanitarna pitanja** razmatrane su: Rezolucija o borbi protiv seksualnog iskorištavanja djece, Rezolucija o borbi protiv zlostavljanja žena, Rezolucija o borbi protiv antisemitizma, posebno u medijima i visokoškolskim ustanovama, uz brojne preporuke za veću transparentnost rada OSCE-a na ovim pitanjima i dozvoljavanje pristupa zatvorenim političkim i historijskim arhivama.

Tokom zasjedanja pokrenuto je i nekoliko nacionalnih inicijativa.

Delegacija Srbije zatražila je povratak institucije ombudsmena na Kosovu. Šef Delegacije Srbije Suzana Grubješić rekla je da se od šefa Misije OSCE-a na Kosovu Venera Almhofera očekuje da podnese konkretan izvještaj o radu Misije OSCE-a na Kosovu i o tome šta se čini na zaštiti ljudskih prava nealbanskog stanovništva.

Na ovom sastanku podržani su zaključci iz Astane, a prema kojima bi Parlamentarna skupština OSCE-a trebalo da preuzme vodeću ulogu u međunarodnim posmatračkim misijama.

Drugog dana zasjedanja PSOSCE-a održana je rasprava o prijedlogu predsjednika Rusije Dmitrija Medvedeva i predsjednika Francuske Nikole Sarkozyja u vezi sa izmjenama sigurnosne strukture u Evropi.

Uvodna izlaganja imali su Aleksandar V. Gruško, zamjenik ministra vanjskih poslova Rusije, i Veronik Bujon-Bare, zamjenica predsjedavajućeg Generalnog direktorata za politička i sigurnosna pitanja Ministarstva za vanjske i evropske poslove Francuske.

Aleksandar Gruško istaknuo je da raste nezadovoljstvo u vezi sa sigurnosnom situacijom u euroatlantskom regionu, naglasivši kako je kriza na Kavkazu još jednom potvrdila koliko je neefikasna postojeća sigurnosna arhitektura za održavanje mira i stabilnosti u Evropi.

Ni međunarodni instrumenti ni bilo koja međunarodna organizacija nisu mogli da spriječe tragična događanja u tom regionu.

Takve strukture kao što su EU, NATO, Zajednica nezavisnih država ili CSTO, zbog svoje institucionalne prirode, pitanjima sigurnosti bave se nezavisno jedna od druge.

Njihovi programi i aktivnosti nisu koordinirani i rijetko se prepliću.

Saradnja u vezi s konkretnim problemima nije uspostavljena zbog ideoloških razlika. On je dodao da su mnogi ruski prijedlozi koji su imali praktičnu svrhu u pogledu saradnje između NATO-a i CSTO-a u vezi s pitanjem Afganistana ostali bez podrške.

Gruško je istaknuo da se o tako važnim pitanjima, kao što je npr. antiraketna odbrana, a koja su u interesu cijele Evrope, odluke donose jednostrano i postaju predmet "lokalnih" bilateralnih sporazuma. Druge zemlje ovo s pravom smatraju strateškom opasnošću. Planovi NATO-a za širenje na Istok predstavljaju zastarjelu logiku očuvanja lične sigurnosti. Ne vodeći računa o sigurnosti drugih, NATO postaje dio problema, a ne dio rješenja.

Hitna obaveza ratifikacije adaptiranog Ugovora o konvencionalnim oružanim snagama u Evropi (ugovor CFE, odnosi se na namjeru instaliranja odbrambenog štita u Poljskoj i Češkoj) i dalje je samo zalaganje na papiru.

Pitanja u vezi s teritorijalnim integritetom evropskih država svaki put se različito tumače.

Zbog ovakvih i sličnih problema, naglasio je Gruško, inicijativa koju je predložio predsjednik Rusije Medvedev, a koja se odnosi na sklapanje ugovora o Evropskoj sigurnosti, predstavlja popunjavanje deficita raspoloživih međunarodnopravnih instrumenata, a s ciljem pronalaženja obostrano prihvatljivog rješenja za poboljšanje sigurnosti.

Zamjenik ministra vanjskih poslova Rusije rekao je da ruski prijedlozi nemaju skrivena značenja, već su rezultat želje za nastavkom vraćanja izgubljenog povjerenja.

Sporazum Medvedev-Sarkozi predlaže pravno obavezujuće principe ranije utvrđenih međudržavnih odnosa, izradu instrumenata i mehanizama za praktičnu primjenu tih principa, obnovu i razvoj režima kontrole naoružanja, usaglašavanje jedinstvenih kriterija i mehanizama za sprečavanje sukoba i rješavanje konflikta mirnim putem, i na kraju, novi kvalitet u saradnji protiv globalnih prijetnji sigurnosti.

Guško je istaknuo da je svjestan da postoje sumnje u pogledu namjera Rusije i da neki taj sporazum tumače kao namjeru da se potkopa uticaj NATO-a i OSCE-a, a uticaj SAD-a i Kanade udalji iz Evrope.

Zaključio je da se takvi strahovi zasnivaju na prošlosti te da prilagođavanje panevropske sigurnosne arhitekture savremenim zahtjevima ne smije biti talac zastarjelih stereotipa.

Veronik Bujon-Bare navela je dva problema koja se odnose na sigurnosnu sliku u Evropi: Kriza povjerenja tokom rata u Gruziji, gdje su EU, OSCE i UN zaustavili nasilje i postavili uslove za rješavanje i reguliranje konflikta. Ipak, upotreba vojne sile, kao i jednostrano priznavanje Južne Osetije i Abhazije, što je u suprotnosti s međunarodnim pravom, izazvali su ozbiljnu krizu povjerenja u Rusiju. S druge strane, rusko-ukrajinska kriza u vezi s plinom tokom zime 2009. godine pojačala je osjećaj nesigurnosti na kontinentu.

Ona je naglasila da će budućnosti evropske sigurnosti zavistiti od sposobnosti da se zajedno odupremo globalnim prijetnjama.

Doba hladnog rata je završeno, danas više ne postoje dva suprotstavljena bloka, tako da zajedno s Rusijom moramo graditi sigurno područje.

Zbog toga Francuska smatra da je vrlo bitno vratiti povjerenje i zajedno raditi na sigurnosnim pitanjima u Evropi.

U ljeto 2008. godine predsjednik Dmitri Medvedev iznio je prijedloge o evropskoj sigurnosti.

Predsjednik Sarkozy više puta iznio je stav Francuske o tim pitanjima. Govoreći o pristupu Francuske tom sporazumu, navela je da svaka rasprava o obnovi sigurnosti na evropskom kontinetu mora biti usklađena s principima na kojima se evropska sigurnost zasniva: transatlantske veze,

očuvanje postojećih institucija (NATO, OSCE, EU), sveobuhvatan pregled sigurnosti, uključujući vojnu i političku dimenziju, ljudski i ekološki princip, te poštivanje Helsinškog završnog akta, a posebno poštivanje teritorijalnog integriteta, rješavanje sukoba mirnim putem i pravo slobodnog izbora saveza i sigurnosnih aranžmana.

On je naglasio da je sistem konvencionalnih snaga u Evropi kamen temeljac za sigurnosnu arhitekturu, te da predstavlja nezamjenjiv instrument za jačanje povjerenja i sigurnosti u Evropi.

Nakon iznošenja različitih stavova o ovom pitanju, zaključeno je da je neophodno nastaviti razgovarati o ovoj temi s ciljem očuvanja zajedničke sigurnosti u Evropi.

Naglašeno je i da Parlamentarna skupština OSCE-a treba da obrati posebnu pažnju na Ugovor o konvencionalnim oružanim snagama u Evropi i nastalu situaciju te da ispita mogućnost očuvanja sigurnosti u skladu s jedinstvenim ciljem – redukcijom oružja u posthladnoratovskoj Evropi.

Izvještaj pripremila:

sekretar Delegacije PSBiH u PSOSCE-a
Jelena Rajaković

Dostaviti:

- Kolegiju Predstavničkog doma
- Kolegiju Doma naroda
- Komisiji za vanjske poslove Predstavničkog doma
- Komisiji za vanjsku i trgovinsku politiku Doma naroda
- članovima Delegacije PSBiH u PSOSCE-a

Kopija: Ministarstvo vanjskih poslova BiH

***Izvještaj odobrio Branko Zrno, predsjedavajući Delegacije PSBiH u PSOSCE-a.**